

UNIVERZA V LJUBLJANI

Fakulteta za družbene vede - Inštitut za družbene vede
Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij
Ljubljana, Kardeljeva ploščad 5

Mednarodna raziskava

STALIŠČA O SAMOMORIH
(SUICID)

Odgovorna nosilca

Dr. Jože Lokar, redni profesor Medicinske fakultete
Dr. Niko Toš, redni profesor Fakultete za družbene vede

Ljubljana, 15-30.november 1994

POJASNILA IN NAVODILA K VPRAŠALNIKU SUIATT*

Več vprašanj v tem vprašalniku zadeva osebo, ki vam je najbližja in najdražja. Prosim, vpišite spodaj, kdo in kaj je ta oseba za vas. Napišite njegovo ali njeno ime in vaše razmerje do te osebe. Na primer: "Peter, moj soprog", ali: "Marija, moja sestra".

Torej kdo in kaj je ta oseba za vas?

Peter

To osebo imejte potem v mislih, ko boste izpolnjevali vprašanja o "osebi, ki vam je najbližja in najdražja".

Kako odgovarjati na vprašanja v SUIATTU

Za vsako od vprašanj velja, da izberete le enega od petih ponujenih odgovorov. Pri tem imejte v mislih, da tu ni pravih ali nepravilnih odgovorov. Izberite tisti odgovor, pri katerem boste skorajda brez razmišljanja začutili, da vam ustreza.

Vzemimo naslednji primer:

Turisti prihajajo v Holandijo, ker imajo radi tulipane.

1. zagotovo da

2. verjetno da

3. morda da / morda ne

4. verjetno ne

5. zagotovo ne

Če menite, da turisti potujejo na Holandsko nedvomno zato, ker imajo radi tulipane, obkrožite možnost 1. Če pa menite, da ni verjetno, da bi turisti zavoljo tega prihajali na Holandsko, potem obkrožite možnost 4. Mogoče je pa tudi, da - po vašem mnenju - ni razvidno s kolikšno gotovostjo ali verjetnostjo prihajajo turisti na Holandsko zaradi ljubezni do tulipanov. V tem primeru izberite 3.

Zdaj pa obrnite stran in začnite izpolnjevati vprašalnik.

* Copyright SUIATT by Rene F.W. Diekstra and Ad Kerkhof, Department of Clinical and Health Psychology, University of Leiden, Leiden, The Netherlands.

VPRAŠANJA

NAVODILO: PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE LE ENO ŠTEVILKO (če ni rečeno drugače).

Nekdo, ki napravi samomorilni poskus,

1. skuša stvari obrniti sebi v prid, manipulirati z okoljem

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da morda ne	verjetno ne	zagotovo ne

2. želi druge opozoriti na to, kako hudi so njegovi problemi

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da morda ne	verjetno ne	zagotovo ne

3. je namenjen umreti

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da morda ne	verjetno ne	zagotovo ne

4. je duševno bolan

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da morda ne	verjetno ne	zagotovo ne

5. (zapišite še kak drug razlog, ki bi ga vi tudi upoštevali)

nikoli

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da morda ne	verjetno ne	zagotovo ne

6. Kako verjetno se vam zdi, da boste vi končali svoje življenje s samomorom?

1. zelo neverjetno
2. dokaj neverjetno
3. ne vem
4. dokaj verjetno
5. zelo verjetno

7. Če bi vi sami storili samomor, bi se vam zdelo to...

1. zelo strahopetno
2. dokaj strahopetno
3. nimam svojega mnenja o tem
4. dokaj pogumno
5. zelo pogumno

8. Če bi oseba, ki vam je najdražja in najbližja, napravila samomor, kako bi se ob tem počutili?

1. to bi bilo najhujše, kar bi se mi lahko pripetilo.
2. to bi bila ena od najhujših stvari, ki bi se mi lahko pripetile.
3. to bi bilo zame nekaj hudega
4. ne vem, kako bi se ob tem počutil

9. Ali menite, da mora biti človek duševno bolan, da napravi samomor?

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	morda da	verjetno	zagotovo
da	da	morda ne	ne	ne

10. Če nekdo napravi samomor, so posledice tega dejanja za bližnje:

1. vselej negativne
2. pogosto negativne
3. včasih negativne / včasih pa pozitivne
4. pogosto pozitivne
5. vselej pozitivne

11. Če bi vi sami napravili samomor, bi bile posledice vašega dejanja za družbo kot celoto:

1. vsekakor negativne
2. verjetno negativne
3. verjetno pozitivne
4. odločno pozitivne
5. mogoče negativne / mogoče pozitivne

12. Kaj občutite ob dejstvu, da ljudje delajo samomor?

1. ne vem
2. to je dokaj hudo
3. to je hudo
4. to je nekaj najhujšega, kar se lahko zgodi
5. to je najhujša stvar, ki se lahko zgodi

13. Če bi vi sami napravili samomor, bi bili zoper to, da bi časopisi o tem poročali?

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	morda da	verjetno	zagotovo
da	da	morda ne	ne	ne

V kakšnih okoliščinah bi vi napravili samomor?

14. Če bi bili stari in pohabljeni?

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	morda da	verjetno	zagotovo
da	da	morda ne	ne	ne

15. Če bi trpeli zaradi dolgotrajnih bolečin?

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	morda da	verjetno	zagotovo
da	da	morda ne	ne	ne

16. Če bi vas zapustil(a) vaš(a) partner(ica)?

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	morda da	verjetno	zagotovo
da	da	morda ne	ne	ne

17. Če bi postali hudo invalidni?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

24. Če vam nikakor ne bi uspelo najti partnerja(-ice)?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

18. Če bi izgubili zaposlitev?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

25. Če bi nekoga ubili?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

19. Če bi se vam rodil hudo pohabljen otrok?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

26. (Vpišite še kakšen drugačen razlog, ki se vam zdi pomemben!)

20. Če bi vas poslali v duševno bolnišnico?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

21. Če ne bi mogli imeti otrok

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

27. Smrt vam najbližje in najdražje osebe bi bila za vas nedvomno grozovit udarec. Vendar bi način njegove ali njene smrti gotovo lahko vplival na to, kako bi tak dogodek občutili.

Prosimo, da razvrstite možne vzroke smrti vam najbližje in drage osebe tako, da eno od števil (1,2,3,4 ali 5) vpišete v vsak predalček. Številko 1 napišite pred tistim vzrokom smrti, ki bi vas najhuje prizadei, številko 2 pred naslednjim najpretesljivejšim vzrokom itd., tako da bo na koncu pred vsakim od vzrokov smrti napisana številka 1-5 (naj ne bo dveh enakih števil).

22. Če bi bili neozdravljivo (na smrt) bolni?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

umor
 bolezen
 nesreča
 samomor
 starost

23. Če bi izgubili osebo (ljudi), ki vam je (so vam) najbližji(e) in najdražji(e)?

1 zagotovo da 2 verjetno da 3 morda da 4 verjetno ne 5 zagotovo ne

28. Če nekdo napravi samomor, bi vi to ocenili kot:

1. zelo strahopetno
2. dokaj strahopetno
3. nimam o tem lastnega mnenja
4. dokaj pogumno
5. zelo pogumno

29. Ali ste kdaj poskusili samomor?

1. zelo velikokrat
2. velikokrat
3. več kot enkrat
4. enkrat
5. nikoli

30. Če bi vi napravili samomor, bi to bilo...

1. zagotovo premissijeno dejanje
2. verjetno premissijeno dejanje
3. verjetno nepremišljeno dejanje
4. zagotovo nepremišljeno dejanje
5. sem brez lastnega mnenja / ne vem

31. Če bi vam oseba, ki vam je najbližja in najdražja, rekla, da namerava napraviti samomor, bi sprejeli to sporočilo kot

1. zelo resno
2. dokaj resno
3. verjetno ne posebno resno, kajti tisti, ki o samomoru govorijo, ga navadno ne napravijo
4. neresno, kajti ljudje, ki o samomoru govorijo, niso tisti, ki samomor napravijo
5. nimam svojega mnenja / ne vem

32. Kako pogosto je po vašem mnenju dednost tista, ki povzroča samomor?

1. vedno
2. v večini primerov
3. včasih
4. redkokdaj
5. nikoli

33. Če bi napravili samomor, bi bile posledice tega dejanja za vaše najbližje:

1. vselej negativne
2. pogosto negativne
3. včasih negativne / včasih pozitivne
4. pogosto pozitivne
5. vselej pozitivne

34. Kakšno je vaše mnenje glede preprečevanja samomora v naši državi?

1. zelo negativno
2. dokaj negativno
3. dokaj pozitivno
4. zelo pozitivno
5. ne vem

35. Ali menite - če nekdo napravi samomor - da je to:

1. zagotovo premissijeno dejanje
2. verjetno premissijeno dejanje
3. verjetno nepremišljeno dejanje
4. zagotovo nepremišljeno dejanje
5. ne vem

36. Če nekdo napravi samomor, ste vi zoper to, da se o tem poroča v časopisih?

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	☒ morda	verjetno	zagotovo
da	da	ne	ne	ne

37. Če bi oseba, ki vam je najbližja in najdražja, napravila samomor, bi to bilo:

1. zagotovo premissijeno dejanje
2. verjetno premissijeno dejanje
3. verjetno nepremišljeno dejanje
4. zagotovo nepremišljeno dejanje
5. o tem nimam lastnega mnenja / ne vem

38. Kaj menite o ustanovitvi zavodov ali klinik, na katere bi se ljudje, ki bi želeli napraviti konec svojemu življenju, lahko obrnili po pomoč, ko bi želeli umreti?

1. s tem se nikakor ne strinjam
2. s tem se ne strinjam v večini primerov, vendar ne v vseh
3. s tem se strinjam v večini primerov, vendar ne v vseh
4. s tem se v celoti strinjam
5. ne vem / nimam o tem lastnega mnenja

39. Če bi oseba, ki vam je najbližja in najdražja, napravila samomor, bi vi to ocenjevali kot:

1. zelo strahopetno
2. dokaj strahopetno
3. o tem nimam lastnega mnenja
4. dokaj pogumno
5. zelo pogumno

40. Če bi vi sami napravili samomor, kateri način bi si najverjetneje izbrali? (Označite le en odgovor)

1. obešanje
2. utopitev
3. plin
4. tablete / strup
5. z nožem
6. skok z višine
7. skok pred vozilo v gibanju
8. strelna orožje
9. drugo, kaj NE RAZMISLAM O TEM

41. Če neko napravi samomor, so posledice tega dejanja zanj, oz. zanjo:

1. vselej negativne
2. pogosto negativne
3. morebiti negativne / morebiti pozitivne
4. pogosto pozitivne
5. vselej pozitivne

42. Kaj čutite ob misli, da bi napravili konec svojemu življenju?

1. to bi bila najhujša stvar, ki bi jo lahko storil
2. to bi bila ena najhujših stvari, ki bi jo lahko storil
3. bilo bi hudo, če bi to storil
4. ne bi bilo v vsakem primeru hudo, če bi to storil
5. ne vem / nimam svojega mnenja

43. Ali ste kdaj pomislili, da bi napravili samomor?

1. zelo velikokrat
2. velikokrat
3. več kot enkrat
4. enkrat
5. nikdar

44. Ali menite, da bi morali biti za to, da bi napravili samomor, duševno bolni?

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da	verjetno ne	zagotovo ne

Kako verjetno je po vašem mnenju za ljudi na splošno, da napravijo samomor ...

45. Če so stari in pohabljeni?

1	2	3	4	5
zelo verjetno	precej verjetno	ne vem, nimam svojega mnenja	dokaj neverjetno	zelo neverjetno

46. Če trpijo za hudo in dolgotrajno boleznijo?

1	2	3	4	5
zelo verjetno	precej verjetno	ne vem, nimam svojega mnenja	dokaj neverjetno	zelo neverjetno

47. Če jih partner(ica) zapusti?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
neverjetno neverjetno

52. Če ne morejo imeti otrok?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

48. Če jih je prizadela huda invalidnost?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
neverjetno neverjetno

53. Če so neozdravljivo (na smrt) bolni?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

49. Če so izgubili zaposlitev?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
neverjetno neverjetno

54. Če izgubijo osebo(e), ki jim je (so jim) najbližja(e) in najdražja?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

50. Če se jim je rodil pohabljen otrok?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
neverjetno neverjetno

55. Če jim ne uspe najti življenjskega partnerja?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

51. Če jih pošljejo v duševno bolnišnico?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
neverjetno neverjetno

56. Če so koga ubili?

1 zelo
2 precej
3 ne vem, nimam svojega mnenja
4 dokaj
5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

57. Kako pogosto mislite, da ljudje delajo samomor, ker so duševno bolni?

- 1. vselej
- 2. včasih
- 3. večinoma
- 4. redkokdaj
- 5. nikoli

58. Ali menite, da ima človek pravico napraviti samomor?

- 1. vselej
- 2. večinoma
- 3. včasih
- 4. nikoli
- 5. ne vem / nimam mnenja

59. Če bi vas nekdo prosil, da mu pomagate napraviti samomor, bi vi v to privolili?

- 1. da, privolil bi v to, da ji pomagam končati življenje
- 2. ne bi postavjal ovir samomorilnemu načrtu
- 3. moja pripravljenost pomagati bi bila odvisna od razloga(-ov), zaradi katerega (-ih) si želi vzeti življenje
- 4. ne, vse bi storil, kar bi le mogel, da bi samomor preprečil
- 5. ne vem / nimam mnenja

60. Če bi vas oseba, ki vam je najbližja in najdražja, prosila, naj bi ji pomagali napraviti samomor, bi vi v to privolili?

- 1. da, privolil bi v to, da ji pomagam končati življenje
- 2. ne bi postavjal ovir samomorilnemu načrtu
- 3. moja pripravljenost pomagati bi bila odvisna od razloga(-ov), zaradi katerega(-ih) si želi vzeti življenje
- 4. ne, vse bi storil, kar bi le mogel, da bi samomor preprečil
- 5. ne vem / nimam mnenja

61. Ali menite, da imate vi sami pravico napraviti samomor?

- 1. vselej
- 2. večinoma
- 3. včasih
- 4. nikoli
- 5. ne vem / nimam svojega mnenja

Če oseba, ki vam je najbližja in najdražja, poskusi napraviti samomor, ali to pomeni, da ...

62. skuša stvari obrniti sebi v prid, manipulirati z okoljem:

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da	verjetno ne	zagotovo ne

63. želi opozoriti druge na to, s kako hudimi problemi ima opraviti:

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da	verjetno ne	zagotovo ne

64. želi umreti

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da	verjetno ne	zagotovo ne

65. je duševno bolna

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da	verjetno ne	zagotovo ne

66. Vpišite kak drug razlog, ki bi prišel v poštev:

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	morda da	verjetno ne	zagotovo ne

67. Če bi oseba, ki vam je najbližja in najdražja, napravila samomor, bi se vi upirali temu, da bi časopisi o tem pisali?

1	2	3	4	5
zagotovo da	verjetno da	ne vem	verjetno ne	zagotovo ne

Kolikšna verjetnost obstaja po vašem mnenju, da bi oseba, ki vam je najbližja in najdražja, napravila samomor?

68. če bi bila stara in pohabljen

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

69. če bi trpela za hudo in dolgotrajno bolečino?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

70. če bi jo/ga partner(-ica) zapustila?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

71. če bi postala invalidna?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

72. če bi izgubila zaposlitev?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

73. če bi dobila hudo pohabljenega otroka?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

74. če bi jo odpeljali v duševno bolnišnico?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

75. če bi ne mogla imeti otrok?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

76. če bi bila neozdravljivo (na smrt) bolna?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

77. če bi izgubila osebo, ki ji je najbližja in najdražja?

1 zelo 2 precej 3 ne vem, nimam 4 dokaj 5 zelo
verjetno verjetno neverjetno neverjetno

78. Če bi ji ne uspelo najti življenjskega partnerja?

1	2	3	4	5
zelo	precej	ne vem, nimam	dokaj	zelo
verjetno	verjetno	svojega mnenja	neverjetno	neverjetno

79. Če bi koga ubila?

1	2	3	4	5
zelo	precej	ne vem, nimam	dokaj	zelo
verjetno	verjetno	svojega mnenja	neverjetno	neverjetno

80. (vpišite kak drug razlog, ki bi prišel v poštev): če bi

1	2	3	4	5
zagotovo	verjetno	morda da	verjetno	zagotovo
da	da	morda ne	ne	ne

81. Če ljudje delajo samomor, so posledice za celotno družbo:

1. vselej negativne
2. pogosto negativne
3. včasih negativne, včasih pozitivne
4. pogosto pozitivne
5. vselej pozitivne

82. Označite, kakšno smrt bi si zase želeli. Vpišite eno številko (1, 2, 3, 4 ali 5) za vsakega od navedenih vzrokov. Številka 5 pomeni najbolj zaželeni način smrti, številka 4 naslednji najbolj zaželeni, itd. 3, 2, in številka 1 najmanj zaželeni način.

4	umor
4	bolezen
3	nežgoda
2	samomor
5	starost

83. Ali menite, da se v zdravi družbi samomor

1. zagotovo ne bi pojavljal
2. verjetno ne bi pojavljal
3. verjetno bi pojavljal
4. zagotovo bi pojavljal
5. ne vem / nimam svojega mnenja

84. Bi bili vi pripravljene pomagati samomorilno ogroženim osebam, tako da bi se pogovarjali z njimi / stopili z njimi v stik, se z njimi povezovali?

1. vsekakor
2. verjetno
3. sploh ne
4. verjetno ne
5. ne vem

PROSIMO, VPIŠITE ŠE:

85. Spol

1. ženska
(2) moški

86. Katerega leta ste rojeni?

1951 leta

87. Kakšno izobrazbo imate:

1. nedokončano osnovno šolo
2. dokončano osnovno šolo
3. nedokončano strokovno ali srednjo šolo
- (4) dokončano 2 ali 3-letno strokovno šolo
5. dokončano 4-letno srednjo šolo
6. nedokončano višjo ali visoko šolo
7. dokončano 2-letno višjo šolo
8. dokončano visoko šolo, fakulteto, akademijo
9. b.o.

**PROSIMO, POGLEJTE ŠE ENKRAT, ALI STE ODGOVORILI NA
VSA VPRAŠANJA.**

**HVALA ZA IZPOLNJEN VPRAŠALNIK! NE POZABITE GA
ODDATI NA POŠTO.**

79
21
(Na tem mestu so
vpisane zap. številke
anketiranih za evidenco
raziskovalcem)